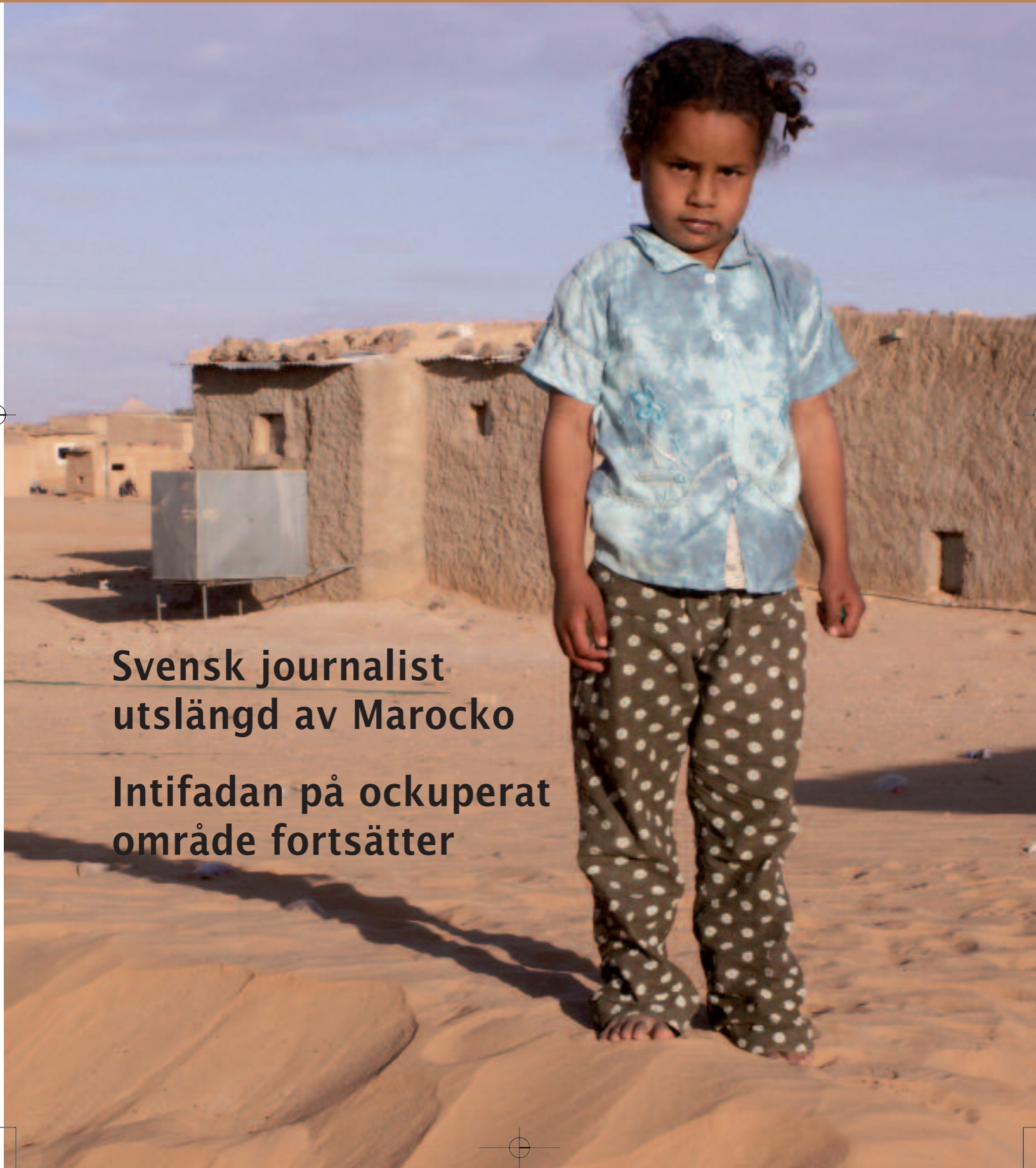

Västsahara

Nr 2/2007 pris 30:- NORDENS ENDA TIDSKRIFT OM VÄSTSAHARA

**Svensk journalist
utslängd av Marocko**

**Intifadan på ockuperat
område fortsätter**

TIDSKRIFTEN VÄSTSAHARA

2 2007
maj

Utges av Föreningen Västsahara
och utkommer med
fyra nummer per år.

ISSN 1652-2052

Ansvarig utgivare och redaktör:
Lena Thunberg

Redaktionsråd: Kristin Ivarsson,
Jan Strömdahl, Martin Wikström,
Arto Valtonen och Monica Zak.

Layout: Johan Franzon

Adress: Västsahara

c/o Afrikagrupperna

Linnégatan 21

413 04 Göteborg

tel 031 - 24 72 30

Hemsida: www.natverkstan.net/vastsahara/

E-post: vastsahara@brevet.net

Prenumerationer:

tel 0158 - 139 59

Privatperson: 100:-

Organisation: 125:-

Stödprenumeration: 125:-

Utländsk prenumeration: 175:-

pg 20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara

c/o Jan Strömdahl

Mälarvarvsbacken 5

117 33 Stockholm

tel 08 - 668 88 41

070 - 438 88 41

Tryckeri: Markaryds grafiska

Omslagsbilder:

Framsida: En flicka i det
västsahariska flyktinglägret
27 februari-skolan i Algeriet.

Bild: Johan Franzon

Baksida: Bistånd lossas i lägren
sommaren 2006.

Bild: Marie Reinholdsson

INNEHÅLL

Förhandlingar mellan Polisario och Marocko	sid 4
Carl Bildt om Västsahara	sid 5
Svensk journalist utslängd från Västsahara	sid 6
Aminatou Haidars långa kamp	sid 8
Att fly sitt hemland	sid 10
Nyheter i korthet	sid 14
Stöd VästsaharaAktionen!	sid 16
Västsaharas födelsedag firades	sid 17
Norsk investering stoppad	sid 18

Nästa nummer av Västsahara utkommer i september. Läs om det ockuperade Västsahara; brittiska Landmine Action, afrikanska flyktingar som dumpas där, MR-aktivist på besök i Sverige med mera.

Karta: Björn Eriksson

redaktören har ordet

Varför ingen press på Marocko?

I 16 års tid och var sjätte månad har FN:s säkerhetsråd långsamt och minutiöst förhindrat och försvårat att internationell lag och rätt i enlighet med FN-stadgan utövas i Västsahara.

Västsaharierna har rätt till självbestämmande och självständighet. Frågan behandlas varje år i FN:s fjärde utskott, avkoloniseringsutskottet. Marocko har ingen rätt till Västsahara. Att västsaharierna förvägras sin rätt till självbestämmande samtidigt som FN öser in pengar i FN-styrkan Minurso, som sedan 1991 finns på plats i de ockuperade delarna av Västsahara, är häpnadsväckande.

För första gången nämns nu i generalsekreterarens rapport att situationen i det ockuperade Västsahara inte är den bästa. Då har västsaharier i årtal misshandlats, fängslats, torterats, "försvunnit" och dödat utan reaktion från FN.

I stället för att tvinga Marocko att genomföra den folkomröstning om Västsaharas självständighet som FN beslutade för 16 år sedan, tvingar man nu Polisario in i förhandlingar med en ockupant som i två års tid förklarat att man inte tänker acceptera ett självständigt Västsahara.

I detta läge är det naturligtvis avgörande att länder som Sverige inom FN och EU bevakar och försvarar västsahariernas rätt till självständighet. Hur kommer den svenska regeringen att agera? Kommer man att stillatigande se på hur Frankrike, USA och Spanien får sina politiska intressen tillgodosedda i stället för att försvara internationell rätt?

Att inte försvara folkrätten och internationell lag kan leda till anarki och i förlängningen kanske terrorism.

Vid de europeiska liberala ungdomsförbundens konferens i Berlin i april antogs en resolution som uppmanar alla Europas länder och EU-länder att erkänna den västsahariska staten SADR. Det är

utmärkt. Vid en konferens i EU-parlamentet i april försvarade dessutom den svenska EU-ministern Cecilia Malmström den förra svenska regeringens vägran att underteckna EU:s fiskeavtal med Marocko

Situationen i de ockuperade delarna av Västsahara är fortsatt mycket svår. Inte bara vuxna utan också barn och ungdomar fängslas och misshandlas av den marockanska ockupationsmakten. Vilka tankar har de om FN och omvärlden?

Lena Thunberg,
redaktör för Västsahara

Marocko på turistmässan

När turistmässan slog upp portarna på Svenska Mässan i Göteborg i mars fanns som vanligt Marockanska statens turistbyrå på plats för att göra reklam för resor till "turistparadiset Marocko". Turistnäringen växer i betydelse för den marockanska staten. I en stor monter kunde besökarna bläddra i broschyrer, samtliga med kartor där Västsahara innefattades. Nätverket för ett fritt Västsaharas Göteborgsgrupp delade ut flygblad utanför mässan med information om kopplingen mellan turistnäringen och ockupationen av Västsahara. En banderoll med texten "Marocko ut ur Västsahara" välkomnade besökarna. Snart hade personal från Marockanska statens turistbyrå tryckt upp egen information som de delade ut bredvid Nätverkets aktivister. På deras flygblad kunde man bland annat läsa att Polisario håller det västsahariska folket mot deras vilja i flyktinglägren. Det var uppenbart att Nätverkets aktion störde den bild av Marocko turistbyrån ville sälja denna dag.

Kristin Ivarsson

På den statliga turistbyråns karta ingår Västsahara i det marockanska golfriket.

Nytt FN-beslut:

Förhandlingar mellan Polisario och Marocko

FN:s säkerhetsråd förlängde den 30 april FN-styrkan Minursos mandat med sex månader till den 31 oktober. I resolutionen, som antogs enhälligt, uppmanas Marocko och Polisario Front att påbörja "förutsättningslösa förhandlingar för att nå en rättvis, varaktig och ömsesidigt accepterad politisk lösning som ger Västsaharas folk självbestämmande".

Förhandlingarna ska ske under FN:s överinseende. Generalsekretären Ban Ki-Moon ska lämna en första rapport den 30 juni. Han ska också rapportera om situationen i Västsahara före mandatperiodens utgång.

Hela våren har den marockanska regimen bedrivit en intensiv kampanj för sitt "autonomiförslag". Det har fått stor uppmärksamhet trots att det inte har offentliggjorts. Det överlämnades till FN:s säkerhetsråd den 11 april. Förslaget avvisar helt självständighet för Västsahara. Autonomi innebär att Västsahara skulle få ett visst mått av självstyre men fortfarande tillhöra Marocko. Frankrike, Spanien och USA har under våren visat ett positivt intresse för det marockanska förslaget.

Polisario avvisar helt alla förslag som inte ger det västsahariska folket rätt till självbestämmande och självständighet. Polisario har också under hela våren hävdat att det finns en FN-fredsplan, en avkoloniseringsplan som innebär att det västsahariska folket ska rösta om Västsaharas självständighet. Att införa nya pla-

ner för avkoloniseringen bara för att ockupationsmakten Marocko sedan två år tillbaka vägrar att acceptera ett självständigt Västsahara är inget argument, anser Polisario.

I generalsekretärens rapport som föregick säkerhetsrådets beslut togs för första gången övergreppen i de ockuperade områdena i Västsahara upp. Vid förra resolutionen i oktober 2006 blockerade Frankrike en skrivning om detta.

De förtroendeskapande möten mellan västsaharier i flyktinglägren och i ockuperat område, som varit avbrutna under en tid, återupptogs i november. Under FN:s kontroll transporteras västsaharier mellan lägren och ockuperat område för att under en vecka få träffa sina släktingar som de kanske inte sett på 32 år.

Lena Thunberg

Barn och ungdomar särskilt utsatta

Västsahariska barn och ungdomar har den senaste tiden varit särskilt utsatta för den marockanska säkerhetstjänstens attacker.

Den 2 maj attackerades västsahariska studenter på universitetet Ibn Zouhr i Agadir av marockanska studenter. Två studenter skadades allvarligt och fem arresterades av marockansk polis. I ett brev till FN:s generalsekretär Ban Ki-Moon uppmanar Västsaharas president Mohamed Abdelaziz FN att agera till försvar för de

västsahariska ungdomarna.

Sympatiåtgärder vid andra marockanska universitet samt skolor i Västsahara stoppades brutalt av marockansk säkerhetstjänst. Vid universitetet Alqadi Ayad i Marrakech greps 16 studenter och 16 andra skadades 10 maj.

Den 18 april arresterades 14-åriga Al Echaiya Brahim och 13-åringarna Lansari Aabid och Fahoum Hassan. De hade deltagit i manifestationer i den västsahariska huvudstaden El Aaiún. 14-åriga Breih Weva misshandlades av polis innan han släpptes.

Lena Thunberg

Den första maj demonstrerade västsaharier i El Aaiún. Fem västsahariska elever från skolan Lissan Eddine Elkhatib, som organiserade manifestationen greps senare av marockansk polis, misshandlades och fördes i koma till sjukhuset. Manifestationer ägde också rum i Dakhla och i södra Marocko.

Bild: ASVDH

Västsahara 2 2007

Ockuperat område

– Alla försök till demonstrationer stoppas brutalt. Hundratals västsaharier har misshandlats av marockansk polis. Aktivister har fått sina hem sönderslagna. Politiska fångar torteras. Skolor förvandlas till polisstationer, där barn förhör. En del aktivister har forslats 50 km ut i öknen och dumpats där efter att först ha misshandlats grovt av säkerhetstjänsten, berättade Aminatou Haidar på besök i Oslo den 8 mars. Hon var inbjuden av Amnesty International och Raftostiftelsen.

– Det finns ingen yttrandefrihet, ingen mötesfrihet och ingen organisationsfrihet. Rörelsefriheten är också begränsad, säger Aminatou Haidar. Själv har hon fått ett pass men enbart på grund av påtryckningar på Marocko utifrån.

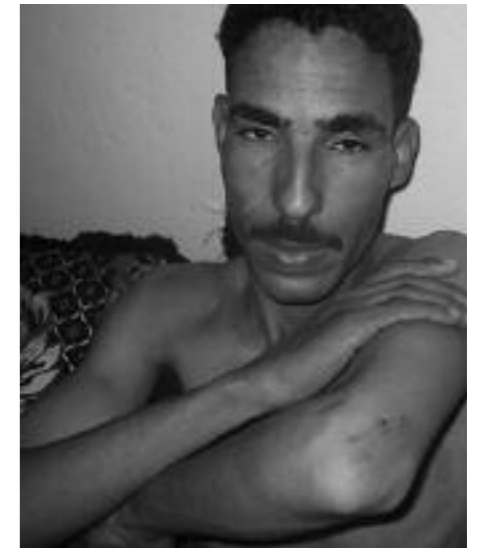
Exemplen på övergreppen är många. Detta är ett av dem:

Mohamed Tahlil, ordförande i män-

niskorrätsorganisationen ASVDH:s lokalavdelning i Boujdour greps av en grupp marockanska poliser i utkanten av El Aaiún kl 9 den 17 april, när han var på väg att åhöra en rättegång mot politiska fångar. Två av polismännen var de ökända Aziz, även kallad Touhima och Elkamouri. Klockan åtta på kvällen efter långa förhör fördes han till en okänd plats, kläddes av och torterades svårt. Tre timmar senare dumpade hans pågoandar honom naken och svårt skadad öster om El Aaiún.

I augusti 2005 greps Tahlil och dömdes till tre års fängelse men frigavs i april 2006. En vecka senare greps han igen, torterades och kördes ut i öknen där han övergavs. Senare samma år greps han och trakasserades vid två tillfällen men släpptes efter några timmar.

Lena Thunberg

Mohamed Tahlil

Bild: ASVDH

Asvdh = Association Sahraouie Des Victimes des Violations Graves des Droits de l'Homme Commises par l'Etat du Maroc

Carl Bildt i riksdagen:

Rätt till självbestämmande och självständighet

– Sveriges linje inom EU, som även åter speglas i FN, grundar sig på folkrätten och rätten till självbestämmande för folket i Västsahara. Detta innefattar även en rätt till självständighet, om folket i Västsahara så vill. Vilket förslag till lösning som än övervägs måste rätten till självbestämmande respekteras liksom folkrätten i övrigt, sa utrikesminister Carl Bildt i en debatt i riksdagen den 16 april. Den var föranledd av Kalle Larssons (v) interpellation om regeringens eventuella initiativ för att förmå Marocko att respektera folkrätten och de mänskliga rättigheterna samt att medverka till en folkomröstning

om Västsaharas framtid. Frågan gällde också stöd till svenska journalister som försöker kartlägga förhållanden i länder som till exempel det ockuperade Västsahara.

– Vi beklagar Marockos restriktiva inställning till att ge utomstående observatörer insyn i Västsahara. Marocko, som är föregångare i regionen på en del områden när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna, brister vad gäller pressfriheten, i synnerhet rörande Västsaharafrågan. Eftersom Västsahara de facto administreras av Marocko har landet ett särskilt ansvar att värna om och upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter i Väst-

sahara, menade Carl Bildt.

Två gånger har de marockanska myndigheterna ställt in planerade besök från de nordiska ambassaderna till El Aaiún. Hans Linde (v) har frågat utrikesministern om eventuella nya initiativ.

– Att besöka Västsahara ingår som en naturlig del i ambassaden i Rabats uppgifter. Vi hoppas fortfarande att de nordiska ambassaderna snart ska få klarsignal att genomföra det flera gånger uppskjutna besöket i Laayoune, sa Carl Bildt i interpellationsdebatten.

Lena Thunberg

Västsahara 2 2007

Svensk journalist utvisades ur Västsahara

Protester från svensk EU-parlamentariker

Den svenske frilansjournalisten och TT-medarbetaren Lars Björk var i februari på en reportageresa om illegal människosmuggling i Västafrika. Han besökte bland annat Mauretania. Lars Björk har flera gånger tidigare besökt de ockuperade delarna av Västsahara och rapporterat i svensk media.

I mitten av februari anlände han till Västsahara. Den 14 februari fick han besök på sitt hotell i El Aaiún av en marockansk tjänsteman, som meddelade att Lars Björk inte hade tillstånd att arbeta, eftersom han saknade ackreditation.

Lars Björks nyhetsbyrå TT hade redan i december skrivit till de marockanska myndigheterna och meddelat att han ville åka till El Aaiún.

Den 18 februari stötte Lars Björk på en demonstration för ett fritt Västsahara, när

han promenerade på en av El Aaiúns gator.

– Det ropades och visslades. Jag gick mot ljuden. Då såg jag en grupp ungdomar som viftade med befrielseerörelsen Polisarios banderoller, säger Lars Björk.

Han tog några bilder på demonstranterna och lämnade sedan platsen. Strax därpå kom en civilklädd polis fram, kontrollerade hans pass och bad honom försvinna. Kort därefter körde en polispatrull fram, slet in honom i piketbilen och förde honom till polisstationen. Polisen beslagtogs hans kamera, papper, pass och presskort och ställde frågor om vad han gjorde i El Aaiún och vem han var.

Polisen anklagade Lars Björk för att ha organiserat demonstrationen och för att ha uppvisat minderåriga. Han informerades också om att han skulle kunna bli

anklagad för samöre med Al-Qaida.

Nästa morgon kallades Lars Björk till polisstationen igen och fick förhörsprotokollen upplästa för sig. Han vägrade att skriva under protokollen, eftersom han ansåg att innehållet inte var korrekt.

Anklagelsen mot honom nu var att han arbetade illegalt i landet.

– Såvitt jag har förstått hade jag tillstånd att arbeta i Västsahara, säger Lars Björk.

Sådana överenskommelser gör de marockanska myndigheterna alltid muntligt. Det finns alltså inga papper att visa upp.

Senare på eftermiddagen och efter sju timmars förhör utan mat eller vila fick Lars Björk veta att han inte behövde skriva på några papper. De hade redan skickats iväg till domstolen. Han tvingades där-

efter att lämna Västsahara och placerades på en buss till Agadir i södra Marocko. Han hade då fått tillbaka sitt pass och presskort men inte kameranutrustningen med motiveringen att den skulle kunna behövas som bevismaterial i en domstol.

Framme i Agadir fick han veta att den marockanska nyhetsbyrån MAP hade publicerat ett telegram om att han anklagades för uppvisning och att han hade erkänt brottet.

Lars Björk fick då rådet av bland andra den svenska ambassaden att omedelbart lämna Marocko.

– Det blev ett charterflyg till Bryssel, berättar Lars Björk, som trots allt vill återvända till Västsahara.

– Det är ett bortglömt konfliktområde, vars befolkning förtjänar mer uppmärksamhet i medierna, säger han.

Reporters Without Borders har fördömt gripandet av journalisten.

EU-parlamentarikern Jens Holm (v) ställde omedelbart en fråga till EU-parlamentet om vad de tänkte göra för att garantera journalistens säkerhet. ”Tyvärr är den här typen av kränkningar vardag för den marockanska oppositionen och det förtryckta folket i Västsahara”, skrev Jens Holm.

Det svenska journalistförbundet protesterade i brev till den marockanska ambassaden i Stockholm mot behandlingen av Lars Björk och krävde att hans pass, presskort och utrustning skulle lämnas tillbaka.

Liberala ungdomsförbundet krävde att de marockanska myndigheterna skulle släppa journalisten. ”Det är ... ett led i ockupationsmaktens fortsatta taktik att

skrämja bort journalister från Västsahara...”.

Föreningen Västsahara krävde i ett brev att få veta hur det svenska utrikesdepartementet hade agerat för den svenska journalisten.

Två norska frilansjournalister, Anne Torhild och Radmund Steinsvag, har väntat i över ett år på svar på sin förfrågan till den marockanska ambassaden i Oslo om att få besöka El Aaiún. Att vägra besvara ansökan om ackreditation är en ny taktik från marockansk sida att försöka hålla oberoende journalister borta från de ockuperade delarna av Västsahara.

Lena Thunberg

Källor: TT, Reporters Without Borders, Journalisten

Till vänster: Västsaharier demonstrerar i Smara den 24 mars. Bild: ASVDH

Överst till höger: Mödrar till de 15 västsahariska ungdomar som försvann under en båtflykt mot Kanarieöarna i november, kräver att få veta vad som har hänt genom att sittstrejka i El Aaiún. Bild: ASVDH

Underst till höger: Aminatou Lakhdar, slogs blodig av marockansk polis den 6 januari i Smara, när hon krävde att Ennaama Asfari skulle släppas. Bild: ASVDH

”Europas bild av Marocko är felaktig”

Lars Björk har besökt de ockuperade delarna av Västsahara flera gånger. Han menar, att västsaharierna är förvånansvärt välinformerade trots bristen på fria medier. Informationen sprids snabbt mellan ockuperat område och flyktinglägren tack vare bland annat mobiltelefonerna. Västsaharierna är alltså inte så isolerade som man skulle kunna tro.

Men den totalitära lagstiftningen är ett stort problem. Bilden i Europa av Marocko som ett fritt demokratiskt arabland är felaktig. Detta får naturligtvis också effekt på synen på Västsaharafrågan. Om västsaharierna hade kunnat uttrycka sig fritt, hade kanske bilden varit en annan.

Marocko ville från början 1975 marockanisera västsaharierna, men detta misslyckades.

2005, när intifadan började, förflyttades polis och militär in till städerna från armén. I varje gathörn fanns det en polis

eller en militär. Så är det inte nu, menar Lars Björk. Protesterna är inte lika många. De kommer och går och kan vara svåra att förutsäga. Dakhla hade varit lugnt, men strax efter att LB lämnade landet, slogs en demonstration ned brutalt. Man kan alltså lätt få en felaktig bild.

Kontrollerna är många för kontrollens egen skull. ”Vad gör du här?” är en vanlig fråga.

Det är också uppenbart, att västsaharierna är rädda för att yttra sig. Överallt i El Aaiún ser man porträtt på den marockanske kungen.

Manifestationer kräver polistillstånd men det är olagligt att ifrågasätta Marockos rätt till Västsahara. Därför är manifestationerna små och korta. Det kan röra sig om tre till fem personer som ropar slagord och viftar med Polisarios flagga. Manifestationen kan växa snabbt och dra med sig 20-50 personer. När polisen

kommer, upplöses folksamlingen snabbt.

Demonstrationerna kan också röra sig om protester mot att personer gripits eller mot förhållandena i fängelserna.

Under de två år som gått har intifadan förändrats. Det var något lugnare i februari.

- Alla västsaharier som jag har träffat, vill ha slut på ockupationen. Så har det alltid varit ända sedan ockupationens början, säger Lars Björk.

98% av protesterna är icke-våld, menar han, men hur mycket stryk är västsaharierna beredda att ta utan att slå tillbaka? Frustrationen och besvikelsen är stor. Stenkastning är hittills det enda våldsamma som har förekommit.

Tid är något västsaharierna har gott om. Många har blivit av med sina jobb eller så har aldrig haft några.

Lena Thunberg

Lång kamp för ett fritt Västsahara

När människorättsaktivisten Aminatou Haidar var 20 år "försvann" hon. Men fanns i fängelse i Västsahara och blev torterad av marockansk polis. Efter tre år och sju månader - hela tiden med ögonbindel - släpptes hon fri.

Aminatou Haidar har kommit till ett mulet och regnigt Oslo för att berätta sin historia, inbjuden av bland andra norska Amnesty International och norska Stöd-kommittén för Västsahara. Hon lever under hot men det har inte stoppat hennes arbete mot det hon säger är den marockanska statens övergrepp mot kvinnor, barn och gamla.

Aminatou Haidar är klädd i en traditionell västsaharisk melhfa i vackra färger - konstfullt draperad runt kroppen och huvudet. Men Norge är långt ifrån ett soligt och torrt Västsahara och över melhfan har hon en svart kappa med kragen uppfälld tätt mot nacken.

Talar sig varm för internet

– Bonjour Madame, men först måste jag läsa mina mejl, ursäktar hon sig.

Det är så Aminatou Haidar håller kontakt med världen. Och hon talar sig varm för Internet.

– Det har varit ovärderligt i vår kamp för mänskliga rättigheter. Vi bor i ett ökenland. Utan Internet hade vi inte kunnat nå ut till omvärlden.

Hon berättar att övergreppen mot västsaharierna ökar för var dag. Hur deras "frihet" minskar. Polis och soldater finns i varje gathörn. Skolor är omringade av soldater, som också patrullerar inne i skolorna.

– Jag har själv två söner, Hayat som är tolv och ett halvt år och Mohamed tio och ett halvt.

– Att barn inte mår bra av detta är självklart. De är nervösa för vad som ska hända. Barnen är vår framtid och som mor är jag särskilt oroad, säger Aminatou Haidar.

Greps 1987

Hon växte upp i Tan-Tan i södra Marocko i en västsaharisk familj. 1975, när hon var nio år, dog pappan i en bilolycka "som det fortfarande finns frågetecken bakom". Familjen flyttade efter faderns död till Västsaharas huvudstad al-Ayun. Där gick hon i skolan och tog studentexamen med inriktning på modern litteratur.

Inför ett besök av en FN-delegation 1987 planerade hon och ett hundratal andra västsahariska kvinnor och män en fredlig manifestation för att uppmärksamma situationen i det ockuperade Västsahara.

Aminatou Haidar arresterades tillsammans med andra människorättsaktivister och fördes till interneringscentret PCCMI i al-Ayun. 400 personer greps och "bara försvann", säger hon. Från första dagen fick hon bära en ögonbindel.

– Och den fick jag inte ta av mig under de tre år och sju månader som jag var fängslad.

Slagen och bunden

Aminatou Haidar satt i hemliga fängelser. Hon blev slagen, bunden, fick elektriska chocker och blev torterad. Hon fick utstå sexuellt förnedrande behandling. Det är svårt att tala om, men hon låter förstå vad som hänt genom att visa med handen mot kroppen och huvudet - samtidigt som hon tittar bort.

Hon hade hämtats mitt i natten och familjen visste inte vad som hänt henne.

– De betraktade mig som död. Och de kunde inte ens fråga efter mig. Det var för farligt, säger hon.

– Maten i fängelset bestod av gammal, torkad och ibland rutten mat, där insekter kröp omkring. Aldrig kött.

Ögonen förstördes

När hon släpptes i juni 1991 var hennes ögon förstörda.

– Jag kunde inte öppna ögonen. Så småningom blev det bättre, men jag tål inte starkt ljus och har fortfarande ont, säger hon, tar av sig glasögonen och för

handen över ögonlocken.

Men alla släpps inte. Minst 500 personer har försvunnit utan att någon vet vad som hänt dem. Aminatou Haidar och andra människorättsaktivister arbetar för att deras öden ska bli utredda. Om de lever ska anhöriga få veta var de finns. Likaså om de dött.

Fängelseären med både fysisk och psykisk tortyr hade inte knäckt Aminatou Haidar. Och de följande åren gjorde hon allt i sin makt för att omvärlden skulle uppmärksamma situationen för västsaharierna.

Ville demonstrera igen

2005 förberedde hon sig för att demonstrera och kräva kvinnors rättigheter på internationella kvinnodagen 8 mars.

– Representanter för inrikesministeriet, guvernören och flera andra höga representanter kom till al-Ayun för att förhandla med mig, berättar hon.

Men Aminatou Haidar gav inte efter för påtryckningarna.

– Jag ansåg att jag hade rätt att demonstrera.

Slogs blodig

För snart två år sedan började det västsaharierna kallar den fredliga Intifadan och som fortfarande pågår. Vid en fredlig demonstration i juni 2005 - slogs hon blodig av polisen. Hon tvingades uppsöka sjukhus och sy 12 stygn i huvudet. Hon arresterades på sjukhuset.

Trots protester från både Amnesty International och Humans Rights Watch dömdes Aminatou Haidar till sju månaders fängelse för bland annat uppvigling och våldsamma protester. Och satt därefter fängslad i det ökända Svarta fängelset i al-Ayun.

Under sin tid i fängelset fick hon EU-parlamentets prestigefyllda Sacharovpris. Hon hade fråntagits sitt pass 15 år tidigare, men när hon - efter 51 dagars hungerstrejk - släpptes fri fick hon samtidigt passet tillbaka.

Att ta ifrån någon passet för att de inte

ska lämna Västsahara, eller tvinga dem att resa till Marocko är två sätt för de marockanska myndigheterna att stoppa kritiska röster.

När Aminatou Haidar greps var hon anställd av kommunen. Men efter fängelsetiden fick hon ingen lön. Ett vanligt sätt för staten att visa sin makt utan att behöva avskeda en person.

– Min lön frystes helt enkelt. Något som är juridiskt felaktigt. Nu få jag hjälp av vänner och familj.

I väntan på folkomröstning

Marocko invaderade Västsahara 1975 och har sedan dess vägrat invånarna att hålla den folkomröstning som FN sedan 1960-talet talat för. I folkomröstningen ska det

västsahariska folket självt få avgöra om landet ska tillhöra Marocko eller bli en självständig stat. Marocko har förbundit sig att hålla en sådan folkomröstning och FN har förbundit sig att se till att den ska hållas. Men folkomröstningen har hela tiden skjutits upp på grund av oenigheten om vem som har rösträtt.

FN:s mandat i Västsahara löper ut 30 april och säkerhetsrådet kräver av Marocko att verkliga framsteg ska göras före maj. Och Marocko säger sig ha utarbetat en ny plan.

Det nya förslag förutsätter att västsaharierna använder Marockos flagga, valuta och frimärke - och godkänner kungen som sitt överhuvud. Marocko ska i så fall också kontrollera utrikesförbindelser,

finansier, försvar och gränser.

Möjliga svar

Självständighetsrörelsen Polisario gick efter 11 års vapenvila 2003 med på en ny fredsplan och en folkomröstning om Västsahara. Men Marocko sade nej.

– Varför får vi inte ha vår folkomröstning? frågar sig Aminatou Haidar. Hon ger själv ett möjligt svar och säger, att medan marockanerna i Marocko förts bakom ljuset av staten ser marockanerna i Västsahara själva vad som sker. De betraktar oss västsaharier som toleranta och de vill inte tillbaka till Marocko, säger Aminatou Haidar.

– Och merparten av dem skulle med största sannolikhet rösta för ett fritt och självständigt Västsahara, tror hon.

Omkring 200 000 marockaner har under årens lopp fått erbjudande om jobb och dubbla löner om de flyttat till Västsahara. Enligt Aminatou Haidar går det nu nio marockaner på en västsaharier i huvudstaden.

Svåra villkor i flyktingläger

I flyktinglägren i Algeriet bor omkring 170 000 västsaharier under svälthot. Men det är svårt att få exakta siffror när det gäller befolkningssiffror.

– Marocko genomför folkräkningar men det är inget som blir officiellt, säger Aminatou Haidar.

Förtrycket ökar, människorättsaktivister och ungdomar fängslas och torteras utan formella noteringar. Enligt Amnesty International körs personerna sedan många gånger rakt ut i öknen och lämnas där.

– Den nya generationen är otålig. De ifrågasätter. De vill ha folkomröstning och självständighet. Och de vill inte vänta mycket längre till, säger Aminatou Haidar.

Text och bild: Marina Malmgren

Artikeln har varit publicerad i Göteborgs-Posten 11 mars

Aminatou Haidar

Att fly sitt hemland

Tänk dig att du inte får röra dig fritt i ditt eget hemland. Tänk dig att du inte får ordna konserter med ditt eget hemlands musik. Bryter du mot någon av dessa regler riskerar du tortyr. Detta var vardagen för Laaroussi, Sidiahmed, Hamdi och Mohammed. Här är deras berättelse om att växa upp och leva i ett öppet fängelse.

När Laaroussi Abdallah Salek och Sidiahmed Mohamed Salem fick veta att de blivit avslöjade som aktiva i motståndsrörelsen stod de inför sitt livs viktigaste val.

– Vi hade tre olika möjligheter, säger Laaroussi Abdallah Salek.

– Att gömma oss resten av livet. Att bli torterad i fängelse och kanske avslöja namn på personer som är oskyldiga. Eller att gå med i Polisario.

Laaroussi och Sidiahmed valde det sista alternativet. De lämnade familj och vänner i det av Marocko ockuperade Västsahara för att fly till de västsahariska flyktinglägren i Algeriet. Men vägen dit var långt ifrån oproblematiske.

För att kunna ta sig till flyktinglägren i Algeriet var de tvungna att på något sätt ta sig förbi den tvåhundra-tjugo mil långa ökenmur Marocko byggt. En mur som bevakas av ungefär 160 000 marockanska soldater.

De tog sig med bil till en plats någon mil från muren. Väl där letade de efter beduiner som kunde hjälpa dem över. Efter några dagar fann de en grupp beduiner som visade en väg där de kunde ta sig till det område av Västsahara som inte står under marockansk kontroll. Ett område som Polisario kallar "befriat". Även om det inte fanns en marockansk soldat i sikte var det största hotet ett annat. Längs med muren har Marocko nämligen placerat ut cirka två miljoner minor. Efter många sandstormar är det ingen som har

riktig koll på vart de dolda livsfarorna finns.

– Beduinerna känner till de rätta ställena, säger Laaroussi.

– Det är oftast där regnet sköljt bort

minorna. När beduinerna ser efter sina kameler vet de vilka ställen som är säkra.

Men när vi skulle över muren visste vi inte om vi skulle dö eller om vi skulle klara det.

Så visst var det en chansning.

Laaroussi lutar sig framåt, tittar ut genom ett av husets små uthuggna fönster i markhöjd och ser att det börjar skymma.

– Är det okej om jag äter lite, frågar han.

Det blir ett välkommet avbrott i intervjun som redan pågått i flera timmar. Tolken, som även han benhårt följer fastemånaden Ramadans regler, är så hes att han måste ta harklingspaus var femte minut.

Från vänster: Hamdi Wabet, född 1975, satt fängslad 8 månader på en militärbas i El Aaiún, där han också torterades. Han flydde till Polisarios flyktingläger 2004. Mohammed Mahjoub Mouloud, född 1984, lyckades i ett tredje försök fly till lägren 2003. Greps av marockansk militär vid det andra försöket och torterades.

Laaroussi Abdallah Salek, född 1978, flydde över "muren" till lägren 2002.

Sidiahmed Mohamed Salem, född 1978, flydde över minlandskapet till lägren 2002. Bild: Malin Korkeasalo

Den mjölkvita ramadansoppan som ägarna till huset vi sitter i kommer med slinker snabbt ned. Även jag och fotografen tar en klunk av soppan och rycker åt oss några dadlar.

Vi befinner oss i Auserd, som är ett av fyra västsahariska flyktingläger i nordvästra Algeriet. Förutom Laaroussi och Sidiahmed träffar vi Hamdi Wabet och Mohammed Mahjoub Moloud. Hamdi är 30 år gammal och flydde i januari 2004. Under sin tid här har han gått en militärutbildning och ska nu ansluta sig till Polisario. Mohammed är 21 år gammal och lyckades först efter tre försök ta sig över muren. Den första gången hade han och några vänner en bil men efter flera punkteringar fick de vända hem till fots. Andra gången stal han och vännerna en polisbil men de blev upptäckta, torterade och förhörda av marockansk militär. Vid det tredje försöket snodde han sin pappas bil och efter en lång vandring i öknen lyckades de, februari 2003, att ta sig över muren.

Mohammed vill ansluta sig till militären. Men det är inte riktigt klart hur det blir. Laaroussi och Sidiahmed är bägge 27 år gamla, flydde till lägren i januari 2002, och ska plugga i Libyen. Laaroussi ska studera engelska och Sidiahmed var inne på litteratur men är idag inte helt säker på sitt val. Alla fyra är uppväxta i El Aaiún, den största staden inne i det av Marocko ockuperade Västsahara med cirka 200 000 invånare. Alla fyra var aktiva inom motståndsrörelsen. Hamdi i en organisation uppkallad efter polisariomartyren Hafid Boudjemaa och de andra tre i ungdomsorganisationen Shabab El Ouali.

Laaroussi: Jag har växt upp och levit i ett stort öppet fängelse. Vi har ingen yttrandefrihet och det finns inga jobb. Det fuskas i alla val.

Sidiahmed: Alla som jobbar inom de lokala myndigheterna eller i parlamentet väljs av Marocko. Man vet på förhand vilka som kommer att få de befattningarna.

Laaroussi: Vi västsaharier får inte jobba

inom sektorer marockanerna betraktar som känsliga.

Sidiyahmed: Vi får ingen bra utbildning. Det finns inga universitet i de ockuperade områdena så då måste man flytta till Agadir eller liknande. Om vi skulle komma in på ett universitet är det mycket problematiskt att hitta någonstans att bo. Vi väst-saharier betraktas som andra klassens människor.

Laaroussi: Dessutom försöker marockanerna att begrava den väst-sahariska kulturen.

Hurdå?

Laaroussi: Vi får inte ha konserter med väst-saharisk musik eller spela teater. Vi får inte ens utöva våra traditionella sporter.

Sidiyahmed: Fotbollslaget från den södra provinsen kallar sig för Västsahara. Men det finns inga väst-saharier med i laget. Utan det består av marockanska militärer. Laget kallas för "Gröna marschens ungdomar". Det här laget bor inte ens i det ockuperade området. Utan de bor i norra Marocko. De kommer bara den dagen då de ska spela.

Hamdi: Det kommer inte att bli någon fred så länge marockanerna finns inne på det ockuperade området.

Sidiyahmed: Marockanerna plundrar våra naturtillgångar. De tar sand, fosfat och de fiskar ut vår fisk. Allting exploateras av den marockanska regimen. Bläckfisken håller på att bli totalt utfiskad på vår kust, som brukade vara ett av de bläckfiskrikaste områdena i världen. I fosfatgruvorna arbetar de tjugofyra timmar om dygnet för att plundra det som är vårt. Dessutom försöker den marockanska regimen vilseleda världspinionen. När Kofi Annan kom på besök i de ockuperade områdena så samlade de tusentals och åter tusentals marockaner. De distribuerade väst-sahariska kläder till dem och marockanska flaggor.

Laaroussi: Den marockanske regimen underlättar för marockaner att flytta till de ockuperade områdena. Priserna är mycket lägre för bosättarna. Marocko vill att så många marockaner som möjligt ska flytta till de södra delarna och bosätta sig där. Lönerna är mycket högre. Västsahara ska marockaniseras. Samtidigt vill de att vi väst-saharier ska vara lågutbildade och utföra enklare arbeten. Marocko är skyldiga att erbjuda oss jobb. Men de jobb de erbjuder ligger oftast långt från hemmet så att man ska säga upp sig själv.

Hur försökte marockanerna få över er till sin sida?

Laaroussi: Under de första åren var marockanerna inte intresserade av den väst-sahariska befolkningen, inte ens av att använda dem i propagandasyfte. Då var deras politik mer av den brända jordens politik. De förstörde och plundrade så mycket de kunde. Men de sista åren har den marockanska regeringen bildat en kommitté för försoning och satsat många miljoner dollar på den processen.

Sidiyahmed: Bland annat deporteras unga människor från de ockuperade områdena till olika städer i Marocko. Det startade i mitten av sjuttioalet med 70 personer på försök. Det var framgångsrikt. 1987 deporterades 6 700 unga människor från de ockuperade områdena. De vill att de ska avsluta sina studier och ger dem någonstans att bo inne i Marocko så att de ska smälta in bland befolkningen och anpassa sig. Det är ett annat sätt att begrava den väst-sahariska kulturen.

Hamdi: Är det okej om jag röker?

Att rapporterna från det av Marocko ockuperade Västsahara är så få har flera orsaker. En är att journalister som tar sig till den södra provinsen för att intervjua kritiker till den marockanska regimen blir snabbt upptäckta och utkastade.

Hamdi: Tyvärr är det en mörkläggning om vad som pågår i de ockuperade områdena. FN är totalt frånvarande. Människorättsorganisationerna finns inte där. Och även om du försöker strida för dina rättigheter kontrolleras hela det juridiska systemet av marockaner. De gör

vad som passar dem.

Varför har inte FN och olika människorättsorganisationer mer fokus på detta?

Hamdi: Vid varje stor händelse, såsom en demonstration, försöker Marocko avleda FN-personal. De bjuder in MINURSO-styrkorna till en fest vid kusten, långt bort från händelsens centrum. Alla besökare har ingen rätt att röra sig fritt. Även turister som inte är intresserade av politiken förföljs och bevakas av den marockanska säkerhetspolisen. Du kan själv försöka så får du se hur det är.

Sidiyahmed: De mänskliga rättighetsorganisationerna får information av oss. Om du blir tillfångatagen för att du gjort motstånd mot den marockanska ockupationen, tar de dig inte till domstol för att du spritt flygblad eller liknande. De ändrar på allting. De kanske åtar dig för stöld, handel med droger men inte för det så kallade brott som du faktiskt begått.

Laaroussi: Vid ett tillfälle var det en grupp väst-sahariska människorättsaktivister som skulle resa till Genève för att föra fram sina åsikter. Men när de nådde flygplatsen beslagtogs alla deras dokument och de fördes tillbaka. Det fanns en organisation som kallades för "Sanning och rättvisa", men deras kontor i El Aaiún har stängts. Ingen av dem tilläts att jobba med människorättsfrågor längre. Alla advokater som jobbade i detta forum blev deporterade. De som inte velat ge upp sitt jobb har blivit utfrysade.

Väst-sahariskt flyktingläger i Algeriet.
Bild: Johan Franzon

Som om det inte vore nog att ständigt vara på sin vakt och bli betraktad som en andra klassens medborgare riskerar väst-saharierna en än grymmare behandling. Nämligen fängelse och tortyr. Hamdi tillbringade åtta månader i Bessimi, en militärbas i El Aaiún. En morgon kom polisen till hans hem och hämtade honom till förhör.

Hamdi: När vi kom till häktet frågade de en massa frågor. Frågorna är ibland väldigt dumma: Vad vill du få ut av Polisario? De frågade vad våra slogans betydde, vad som menas med hemland. I fängelset är det hemska förhållanden. De sa åt oss att glömma våra gamla namn och började kalla oss för åsna nummer ett, åsna nummer två och så vidare. Även kvinnorna behandlas fruktansvärt illa. De band för ögon och händer på kvinnorna. Sedan hämtade de någon av de manliga fångarna och tvingade oss att ha sex framför fångvaktarna. Det har hänt att de tvingat syskon att ha sex med varandra och det är så hemskt att det inte går att beskriva.

Hamdi: Toaletten låg cirka sjuttio, åttio meter från min cell. Man brukar kalla marockansk polis för chef. Men för att vi skulle få gå på toaletten var vi tvungna att kalla fångvaktaren för Hadji. Det betyder att du ger honom respekt och ära. När jag till slut fick gå på toaletten hjälpte fångvaktaren mig dit. Men på vägen dit blev jag slagen och de kallade mig för en massa saker. Efter det bad jag aldrig om lov att gå på toaletten utan utträttade mina behov i cellen. Det var ingen som bad att få gå på toaletten.

Hamdi: När den marockanska säkerhetspolisen torterar dig finns det något som kallas för flygplanet. Du är tvungen att krypa ihop till en boll. De binder händer och fötter med stältänger och rep. Sedan sätter de en bindel för dina ögon. De sätter en kedja till dina fötter och hänger upp dig i mitten av rummet. De öppnar din mun och lägger en påse med 100 gram salt i din mun. Munnen är fortfarande öppen på grund av saltet. Sedan använder de klister för att limma fast en toalettrasa i ditt ansikte som är insmetad med desinfektionsmedel som används för att skura toaletterna. Det angriper både mun och näsa. Alla dessa saker andas du in och det når hjärtat och bröstet. Om du är mer än två minuter i den här positionen är det risk att du dör. De låter dig hänga i en och en halv minut i den här ställningen för att du inte ska dö och sedan släpper de ner dig. Ett fritt fall mot golvet och

lämnar dig där. Jag har fortfarande skador från fallet (Hamdi visar sina ärr på armarna). När du ramlar ner kämpar du fortfarande för att överleva, att hitta andan. Då bombarderar de dig med frågor. Om du inte har svimmat, kommer agenterna och trakasserar dig. De undrar hur många olika styrkor Polisario har, vilka vapen och allt möjligt som handlar om Västsahara. Dagen efter kommer de och ställer nya frågor eller ställer om samma frågor och jämför svaren. Min organisation försöker att inte avslöja någonting. Ju hemligare du är, desto större chanser att lyckas. Även om du dör under tortyren är svaret: Jag vet inte.

Om du är i en situation där du håller på att dö kan det väl vara svårt att kontrollera sig själv?

Hamdi: Självklart finns det människor som inte kan kontrollera vad de säger. De säger vadsomhelst, även hemligheter om deras organisation. Människor avslöjar även hemligheter, när de är påverkade av droger.

Sidiyahmed: Människor är människor.

Hamdi: När marockanerna ska släppa ut dig ur fängelset kommer höga militärer och polischefer för att träffa dig. De ger dig nya kläder och pengar. De pratar snällt med dig och säger att du ska glömma allt som hänt i fängelset och ge upp kampen.

Hur kom du ut?

Hamdi: Vissa människorättsorganisationer som får reda på vilka som har blivit tillfångatagna sätter press på Marocko att släppa dem. Så plötsligt blev jag tagen från min cell. De band för mina ögon och jag blev förd till ett rum med en massa dokument, som jag skulle skriva under. Med händerna förbundna fick jag lämna mina fingeravtryck på papperena. Jag hade ingen aning om vad som stod. Sedan blev jag förflyttad till ett vanligt fängelse. I rätttegången kom dokumenten fram och det visade sig att jag med mina fingeravtryck erkänt att jag handlat med droger.

Sidiyahmed: Om någon internationell organisation frågar efter dig kommer de i din mapp att hitta en massa brott. När du blir frisläppt av marockanerna säger de att du fått amnesti av Marockos kung. Det har ingenting med människorättsorganisationerna att göra utan de vill få det till att vara en nobel gest av kungen.

Vad ger er hopp?

Sidiyahmed: Våra föräldrar talade alltid om för oss att vi är väst-saharier och inte marockaner. Det finns vänner i exil. De berättade om våra fastrar och farbröder.

De rådde oss alltid att hålla oss ifrån marockanerna och marockansk kultur. De talade också om för oss att hålla oss ifrån droger och alkohol. Om du åker till de ockuperade områdena med två personer och frågar ett barn vem som är marockan och vem som är väst-saharier kan även ett barn se skillnaden.

Laaroussi: Du kan se skillnaden på hur man går och uppträder.

Mohammed: När någon mäktig person från Marocko håller tal stänger ett väst-sahariskt barn av TV: n.

Hamdi: Hoppet är frihet. För att nå denna frihet är jag beredd att göra vad som helst.

Laaroussi: Det som ger mig hopp är barnen. När vi har dem runt oss och vänner som sprider vårt budskap finns det hopp.

Många i Sverige vet väldigt lite om Västsahara. Vad vill ni säga till dem?

Laaroussi: Det finns människor här och vi kräver varken bröd eller pengar. Det enda vi kräver är vår rätt till vårt eget land.

Skymningen har gått över till becksvalt kväll och dadlarna börjar ta slut. Jag försöker bjuda på portionssnus men ingen vill ha. Vi diskuterar tobakens nackdelar fram och tillbaka. En diskussion som tar slut med att Hamdi säger.

– Marockaner är värre än cigaretter. Alla fyra börjar garva högt och Laaroussi berättar en Marocko-historia som var mycket populär i hans organisation.

– Det var en väst-saharier, en marockan, en fransman och en engelsman som var ute på en gemensam resa. De skulle gå en lång väg. När de kom fram till en bergstopp tog fransmännen en cigarett och sa: I Frankrike har vi en massa sådana här. Och så kastade han iväg cigaretten. Sedan kom britten och tog sin vattenflaska och sa: I England har vi massor av vatten. Och så kastade han flaskan. Väst-sahariern knuffade ut marockanen från stupet och sa: Vi har alldeles för många marockaner i Västsahara.

Alla fyra brister ut i nytt skratt. När det börjar tyna bort tittar Sidiyahmed mig i ögonen och säger.

– Nu vet du en del om den här frågan och det är ditt ansvar att sprida kunskapen vidare.

Fredrik Quistbergh

Fotnot: Intervjun med Laaroussi, Sidiyahmed, Hamdi och Mohammed gjordes i oktober 2004. En version av denna artikel har tidigare varit publicerad i tidningen Mana 2/2005.

NYHETER I KORTHET

31 januari Hungerstrejk

Västsahariska politiska fångar på Svarta Fängelset i El Aaiún startade en hungerstrejk den 30 januari i protest mot de usla förhållandena där. De politiska fångarna protesterade också mot att de blivit misshandlade i fängelset vid två tillfällen.

6 februari Spanska vapen till Marocko

Spanien säljer 1200 fyrhjulsdrivna fordon, 800 militärlastbilar och 10 patrullbåtar till Marocko för cirka 2 miljarder kronor.

12 februari Protest från EU-parlamentet

Europaparlamentets intergrupp säger i ett uttalande att man är djupt oroad över de ständiga kränkningarna av mänskliga rättigheter i Västsahara, Marockos autonomiplan och Spaniens vapenförsäljning till Marocko. Det västsahariska folkets rätt till självbestämmande och mänskliga rättigheter måste respekteras, säger parlamentarikerna och ber den spanska regeringen ändra sitt beslut om vapenförsäljning.

13 februari Mohamed Daddach till Norge

Ex-fängens och Raftopristagaren 2002 Mohamed Daddach kom till Norge inbjuden av bland andra Rafto Foundation och Amnesty International. Han bad bland

annat om solidaritet med de hungerstrejkande politiska fångarna och påtryckningar på Marocko att omedelbart släppa dem.

Demonstrationer

Inför firandet av SADR:s 31-årsdag ökar antalet manifestationer i både El Aaiún och Smara. Många västsaharier har fängslats. För att distrahera den västsahariska befolkningen erbjuder de marockanska myndigheterna sportaktiviteter, fler kurser i skolan inklusive kvällskurser till ungdomarna.

15 februari Svår matsituation

Matsituationen i flyktinglägren är mycket allvarlig, säger återigen ordförande i Västsahariska Röda Halvmånen och ber givarländerna att agera snabbt. Nödlagren har inte blivit påfyllda.

16 februari Nödproviant från Spanien

En spansk agentur för internationellt samarbete förmedlar 3 000 ton nödproviant till flyktingarna. Bilkolonner med skänkta livsmedel från olika delar av Spanien är på väg.

22 februari Ny vädjan till FN

Den västsahariske presidenten ber i ett brev till FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon FN att ingripa för att skydda den västsahariska civilbefolkningen och för ett omedelbart frisläppande av de västsahariska politiska

fångarna som hungerstrejkat i tre veckor.

26 februari Fiskeavtalet undertecknat

Den marockanske kungen har undertecknat Marockos fiskeavtal med EU.

27 februari Manifestationer i El Aaiún

Flera manifestationer i El Aaiún äger rum i samband med firandet av SADR. 25 västsaharier grips.

27-28 februari SADR 31 år

I Tifariti i det befriade området öster om muren samlades 800 gäster från 22 länder för att fira staten SADR:s födelse. Firandet inleddes med en internationell solidaritetskonferens. Den västsahariska presidenten Mohamed Abdelaziz förklarade i ett tal att Polisario Front inte kan acceptera "intern autonomi", "en förhållningstaktik som medvetet kränker internationell lag".

27-28 februari Sahara Maraton

En spanjor Manuel Morente vann det sjunde Sahara Marathon i närheten av de västsahariska flyktinglägren. En västsaharier Abdelaziz Haddi Youssef vann semimaraton. Efter en militärparad destruerades personminor.

3 mars Mer EU-stöd till Marocko

Eu-kommissionären Benita

Ferrero-Waldner har föreslagit ett stöd på 654 miljoner euro till Marocko för dess "ambitiösa reformarbete". Det är en ökning med 20% jämfört med perioden 1995-2006 och berör social och ekonomisk utveckling, mänskliga rättigheter och miljö.

4 mars Hungerstrejken avbryts

Efter mer än en månad avbryter de västsahariska politiska fångarna på Svarta Fängelset i El Aaiún sin hungerstrejk.

5-11 mars Aminatou Haidar i Norge

Aminatou Haidar, västsaharisk människorättsaktivist och tidigare politisk fånge, besökte Norge och Danmark. Se artikel sid. 8.

6 mars Amnestyprotest mot dom

Brahim Sabbar och Ahmed Sbai dömdes till ett års fängelse av appellationsdomstolen i El Aaiún. Den tidigare domen för Brahim Sabbar var två år. Ahmeidat Mohamed Salem, Elgasmi Lahbib och Toubali Elhafed dömdes till tre års fängelse. Amnesty protesterar mot domarna som drabbat de två människorättsaktivisterna Sbai och Sabbar.

Beröm från Baker

"Trots västsahariernas svåra förhållanden har de hållit fast vid demokratiska värden och aldrig valt terrorismens väg"

skriver förre FN-sändebudet och förre amerikanske utrikesministern James Baker i sin självbiografi.

8-11 mars Demonstrationer i El Aaiún

Flera manifestationer ägde rum i El Aaiún och Smara. Sju elever greps i El Aaiún och en i Smara.

9 mars Stipendier från Kuba

Den västsahariske ambassadören Moustapha Tleimidin berättar i en intervju att 800 västsahariska ungdomar studerar på Kuba för närvarande och att 2000 ungdomar har

avslutat sina studier i medicin, undervisning och it där sedan 1980.

11-12 mars Ungdomar till sjukhus

Fyra västsahariska ungdomar greps för att ha delat ut flygblad om MR-brott i Västsahara under den Hav och Ökenfestival som marockanska myndigheter arrangerat för första gången i Dakhla. Tre av ungdomarna fick föras till sjukhus efter de våldsamma förhören. Dagen efter ägde sammanstötningar rum utanför sjukhuset. 33 personer skadades, däribland flera framstående västsaharier. Flera västsahariska organisa-

tioner har fördömt polisvålden.

15 mars Tan-Tan

Två unga västsaharier i Tan-Tan, Mohamed H'lioua och H'mimid Boueh, dömdes till ett års fängelse och 1000 euro i böter var. De var anklagade för att ha bränt en marockansk flagga och ha delat ut flaggor och flygblad som förespråkar ett självständigt Västsahara.

16 mars Vapenförsäljning

Enligt Belgiens försvarsmister är Belgien på väg att sälja 40 haubitsar M-109 till Marocko.

28 mars Riset har anlänt

1000 ton ris från en spansk samordningsorganisation anlände i 46 bilar till de västsahariska flyktinglägren. 1 kg ris per månad kan nu delas ut under 8 månader.

9 april Båtflyktingar

Flykten från Västsahara till Kanarieöarna har startat igen. 17 båtflyktingar anlände till Gran Canaria varav 13 västsaharier.

9 april

Mödrarna till de 15 västsahariska ungdomar som försvann när de försökte fly i båt till Kanarieöarna demonstrerade i El Aaiún och krävde information om deras öde. Mödrarna tror att ungdomarna sitter i fängelse. Polis skingrade demonstranterna med våld den 12 april.

9 april Kinas affärer med Marocko

Kina har utsett Marocko till ett av nio prioriterade länder för affärsförbindelser, huvudsakligen inom olje- och gassektorn.

9-30 april USA:s affärer med Marocko

2000 marockanska och 300 amerikanska soldater deltar i en gemensam militär övning i södra Marocko. Det är tredje gången sedan 2005, som sådana övningar sker.

17 april Eu-parlamentet

EU-parlamentets intergrupp för Västsahara arrangerade en konferens i samarbete med Olof Palmeinstitutet. En av deltagarna, Sveriges EU-minister Cecilia Malmström påpekade att Sverige betraktar EU:s fiskeavtal med Marocko som illegalt.

20 april EU-fisket har börjat

Tre spanska fiskebåtar har börjat fiska i de västsahariska vattnen och därigenom implementerat fiskeavtalet mellan Marocko och EU.

22 april Europas ungliberaler kräver erkännande

Europas liberala ungdomspartier LYMEC (European Liberal Youth) kräver enhälligt vid ett möte 22 april i Berlin att EU och alla Europas stater ska erkänna den västsahariska republiken SADR. De krävde också att Europas länder ska utsluta alla varor som kommer från Västsahara i handelsavtal med Marocko. Dessutom kräver de påtryckningar på Marocko att respektera västsahariernas mänskliga rättigheter och att alla samvetsfångar ska frigges.

22 april Norska socialister kräver erkännande

Socialistisk Venstre, som är en del av den norska regeringen kräver att Norge ska erkänna SADR.

Hasana Hamid Hafed 16 år är ett av de tolv jurybarn som väljer pristagaren till Jordens barns pris, som delas ut av Barnens värld varje år i Mariefred. Hasana representerar världens alla flyktingbarn i juryn. 23 april kom Hasana till Göteborg tillsammans med pristagaren Betty Makoni från Zimbabwe och deltagare från Sydafrika och Indien för att möta 800 elever på Världskulturmuseet. Bild: Lena Thunberg

Stöd Västsahara-Aktionen!

Manifest för VästsaharaAktionen

Västsahara är Afrikas sista koloni, som fortfarande väntar på att få bestämma sin egen framtid. Två tredjedelar av landet är ockuperat av Marocko, som i skydd av en nära 200 mil lång övervakad och minerad mur plundrar och säljer ut dess naturresurser. Ockupationen inleddes strax innan kolonialmakten Spanien 1976 regelvidrigt och ansvarslost övergav landet. Enligt FN har Spanien fortfarande ansvaret för avkoloniseringen.

Befrielsefronten Polisario bekämpade både Spanien och de nya inkräktarna i ett långvarigt utnöttningskrig. Många västsaharier flydde till läger i Tindouf, Algeriet.

En republik utropades, Saharawi Arab Democratic Republic (SADR). En vapenvila trädde i kraft 1991, sedan parterna under FN:s överinseende antagit en plan för en folkomröstning om självständighet. Men processen har tillåtits blockeras och saboteras av Marocko, vilket också äventyrar vapenvilan.

Rättsläget är dock klart. Västsaharierna har enligt Haagdomstolen rätt till sitt land. Ockupationen är illegal enligt folkrätten. Ett 80-tal stater har redan erkänt Västsahara (SADR). Marockos övergrepp mot civilbefolkningen bryter mot elementära mänskliga rättigheter, och skapar risk för att den fredliga kampen övergår till väpnat motstånd.

De ledande i det internationella samfundet har dock svikit det regelverk de själva satt upp. Decennier av krig, brutal ockupation och påfrestande liv i flyktingläger för hundratusentals människor måste få ett slut. Därför behövs insatser från en bred folklig opinion som tvingar enskilda stater, FN, EU och andra internationella organ att ta sitt ansvar. De måste sätta stopp för den marockanska ockupationen och utan dröjsmål genomföra den folkomröstning som utlovades redan 1991, så att det västsahariska folket i fred kan bygga upp sitt land.

Vi som ställer oss bakom detta frihets-

manifest för Västsaharas folk arbetar för att uppfylla följande krav:

- **Genomför folkomröstningen om Västsaharas självständighet!**
- **Stöd befrielsefronten Polisario!**
- **Erkänn Västsahara (SADR)!**
- **Stoppa Marockos övergrepp mot civilbefolkningen i ockuperade Västsahara!**
- **Frige de västsahariska politiska fångarna!**
- **Riv ”skammens mur” som delar landet!**
- **Ingen exploatering och stöld av Västsaharas naturresurser!**
- **Ökat bistånd till de västsahariska flyktingarna!**

Följande organisationer har hittills ställt sig bakom manifestet:

ABF, Afrikagrupperna, Diakonia, Föreningen Västsahara, Global Publications Foundation, Grön Ungdom, Kommittén för Västsaharas kvinnor, Liberala Ungdomsförbundet, Nätverket för ett fritt Västsahara i Göteborg och Malmö, Praktisk Solidaritet, Socialdemokratiska kvinnoförbundet, Solidaritetskommittén vid Jakobsbergs folkhögskola, SSU, Ung Vänster och Örnsköldsviks FN-förening.

Dessutom stöds VästsaharaAktionen av följande organisationer:

Broderskapsrörelsen, CUF och KDU

Organisationer som vill underteckna manifestet eller ha mer information kan i inledningsfasen kontakta Sören Lindh, e-post: soren.lindh@afrikagrupperna.se, tel: 070-399 27 69

Kristin Ivarsson

Sahara Filmfestival i Kobra

Kulturprogrammet Kobra i SVT1 visade 26 mars ett inslag om Sahara International Film Festival, som äger rum varje år i de västsahariska flyktinglägren. Då visas film i tält och under bar himmel. Skådespelare och regissörer från olika länder medverkar.

Malin Korkeasalo och Åse Fougner hade filmat inslaget 2006. Årets Sahara International Film Festival ägde rum i april.

Resten av Kobraprogrammet handlade om den marockanska filmstaden nära Ouarzazate, populärt kallad Saharawood, där många internationella storfilmers ökenscener spelas in, däribland den svenska filmen om Arn. Men marockanska inhemska filmare får inte tillgång till denna påkostade ”filmstudio”.

Hamdi El Hafi är västsaharisk journalist som skriver Polisarios tidning "20 maj". Den ska komma ut i 500 ex med 6 nr per år till flyktingarna i lägren men nu är koptatorn sönder och ingen tidning har kommit ut sedan hösten 2006. Tidningen innehåller inte bara politik utan också poesi, teater och artiklar om hälsa till exempel. Hamdi El Hafi intervjuades i radioprogrammet Medierna den 7 april under ett Sverigebesök.
Bild: Lena Thunberg

Västsaharas födelsedag firades med tårtkalas

Nätverket för ett fritt Västsahara tog över Möllevångstorget

Den 27 februari i år var det 31 år sedan Spanien lämnade Västsahara och landet

Förbipasserande bjöds på saft och gräddtårter
Bild: Tobias Bladini

istället kom att ockuperas av Marocko och Mauretaniens. Men detta var också året då Polisario utropade Västsahara som självständig republik. Åren som förflutit sedan dess har burit med sig brutala bakslag för självständighetsrörelsen. Men det finns samtidigt all anledning att fira den kamp som obändigt fortskrider i Saharas karga öken och under jorden i det ockuperade landet.

För att uppmärksamma republiken SADR:s 31-årsdag bjöd Nätverket för ett fritt Västsahara i Malmö in till ett offentlig kalas på Möllevångstorget. Med flaggor och brandtal lockades allmänheten in att delta i firandet. Förbipasserande bjöds på saft och gräddtårter samtidigt som de upplystes om världens mest bortglömda konflikt. Napp i den färgglada fiskdammen gav en påse innehållandes både godisfiskar och information om det folkrättsvidriga fiskeavtal som slutits mellan EU och Marocko. Under firandet lästes även en gripande hälsning från det ockuperade landet upp. Detta ledde till att många valde att underteckna det upprop för krafttag mot ockupationen som sänts till utrikesminister Carl Bildt.

Pernilla Lundmark

Hmad Hammad är människorättsaktivist och en av frontfigurerna i kampen för ett fritt Västsahara i den ockuperade delen av Västsahara. Han har flera gånger blivit fängslad och torterad för sin kamp. I maj kom han till Sverige för att berätta. Läs mer i nästa nummer av Västsahara.
Bild: Martin Wikström

Prenumerationspåminnelse

Tyvärr har flera prenumeranter genom brev blivit uppmanade att betala sin prenumeration – trots att ni redan gjort det! Tidskriften Västsahara ber om ursäkt för detta. Ett tillfälligt datafel gjorde att inte alla inbetalningar fanns registrerade, när prenumerantlistorna trycktes ut. Felet är nu åtgärdat.

Du som läser Västsahara just nu och inte är prenumerant, bli det gärna!

4 nr/år kostar 100:- (125:- för organisation) pg 204003-8

Gasellpojken

I februari 2006 besökte Johan Franzon de västsahariska flyktinglägren. Han hade då läst historien om en västsaharisk pojke som kom bort från föräldrarna och växte upp och levde bland gasellerna ute i öknen.

Johan Franzon, som arbetat som teaterkritiker, skådespelare och manusförfattare på Teater Bastard, hade bestämt sig för att skriva en pjäs om gasellpojken. I mars i år hade pjäsen urpremiär på dockteatern Sesam i Göteborg.

Med hjälp av dockor, skuggspel, animationer, ljus- och ljudillustrationer, dockor och skuggspelare och en suggestiv ökenliknande teaterscen skildras en pojkes

dramatiska liv och konfliktfyllda förvandling från människa till något mer och annorlunda. Ett litet människobarn som skiljs från sina föräldrar och på egen hand får orientera sig mot ett nytt liv och nya förutsättningar, där man kan vara olik och ändå till slut trots svårigheter äkta och riktig. Inte antingen eller utan kanske både och.

Pjäsen är regisserad av Nasrin Barati och har spelats för förskolebarn och lågstadiesbarn under mars och april.

Johan Franzons manus finns också i bokform.

Lena Thunberg

Bild: Ola Kjelbye

Norsk investering stoppad

En planerad norsk fiskerianläggning i Västsahara stoppades i elfte timmen 2005. Efter att norska utrikesdepartementet ingripit, hamnade anläggningen i Marocko i stället. Varken exportörer eller importörer kan säga varifrån anläggningens råvaror kommer.

Ett delvis norskfinansierat fiskeriprojekt som var planerat att starta i det Marocko-ockuperade Västsahara stoppades sommaren 2005, innan det kom i gång. Projektet var ett samarbete mellan den lokala fiskoljeproducenten KB Fish och det norska importföretaget GC Rieber. Enligt planerna, som hade kommit långt sommaren 2005, skulle det byggas en anläggning för fiskoljeproduktion i den västsahariska staden El Aaiún under marockansk ockupation.

Men efter påtryckningar från det norska utrikesdepartementet beslutade investerarna att placera anläggningen i staden Tan-Tan i södra Marocko, inte långt från gränsen till Västsahara. Det har både export- och importföretagen bekräftat för Norwatch.

– På grund av det negativa rykte som var förknippat med El Aaiún, blev våra planerade investeringar inte aktuella. Utifrån de diskussioner vi hade med den norska ambassaden och utrikesdepartementet förlades projektet till Marocko och inte till Västsahara, säger Harald Wiedswang i det marockanska företaget KB Fish

på telefon från Agadir.

Wiedswang, som har arbetat för marockansk fiskeindustri i Västsahara i årtal, kan inte garantera att produktionen de har i Marocko hämtar sina råvaror från Marocko och inte från Västsahara.

UD ingrep

Under den tidigare regeringen stramades Norges hållning upp betänkligt, när det gäller norskt näringsliv i de ockuperade områdena.

– Jag kommer inte riktigt ihåg hur diskussionen gick. Men de hade en klar uppfattning om att den skulle placeras i Marocko, säger Wiedswang till Norwatch om dialogen med norska myndigheter.

Därmed är detta den andra fiskerianläggningen som har dragit sig tillbaka från Västsahara efter att norsk dokumentärfilm i maj 2005 avslöjade den norska industrin i det ockuperade området. Enligt tidningen Fiskaren stoppade den norska båtbyggarfabriken Selifa Arctic sina projekt i Västsahara sommaren 2005. Selifa Arctic hade planerat att bygga småbåtar för marockanska fiskare i området men drog sig ur efter påtryckningar från UD.

Inga garantier om ursprung

Varken exportören Wiedswang eller importören Arne Alnaes i GC Rieber har emellertid ett klart svar på varifrån råvarorna till den nya anläggningen i Tan-Tan kommer. El Aaiún är den viktigaste hamnen i området för att ta emot fisk från de rika fiskeområdena utanför Västsahara. Men mycket av det som landas i El Aaiún transporteras norrut till Marocko för

vidare bearbetning. Det mesta hamnar i Tan-Tan och Agadir. Det är därför stor risk att Tan-Tan-anläggningen använder sig av fiskprodukter från Västsahara. Tan-Tan ligger tjugo mil från den västsahariska gränsen.

– Diskuterades det också med UD varifrån råvarorna kommer?

– Ambassaden och UD har förklarat, vad de kan stödja och inte stödja. Men vad jag som privatperson företar mig är ju en annan sak, säger Wiedswang till Norwatch.

Inte heller importören i Norge, GC Rieber, kan säga om råvarorna kommer från Västsahara eller Marocko men understryker att de lägger stor vikt vid att följa UD:s rekommendationer om att inte handla med Västsahara.

Att företagen inte kan garantera varifrån råvarorna kommer, tycker Sidi Omar är dåligt. Omar är motståndsrörelsens Front Polisarios representant i London.

– KB Fish bör garantera att fisken de bearbetar i Marocko inte kommer från Västsahara, säger Omar på telefon till Norwatch.

– Men det är trots allt glädjande att höra att de har valt att lägga sin fabrik i Marocko. Varje fiskerianläggning som vi slipper se etablera sig i Västsahara innebär en handfull färre marockanska bosättare, säger Omar på telefon från England.

**Erik Hagen, Norwatch,
22 december 2006
Nyhetstjänsten Norwatch ges ut
av Framtiden i våre hender**

Lastbilar lastade med fisk från El Aaiún på väg mot den marockanska gränsen. Bild: Thomas Frantsvold

Omega 3-import från Västsahara

Tonvis med näringsrik fiskolja importeras till Norge varje år och slutar i tablettform i norska hälsoprodukter på hälsobutikernas hyllor. Det mesta kommer från Sydamerika, men en betydande mängd kommer också från det ockuperade Västsahara.

KB Fish är ett marockanskt företag med en norsk direktör, Harald Wiedswang. Under en period fram till slutet av 90-talet hade KB Fish fiskelicenser i de västsahariska vattnen. Nu har de specialiserat sig på produktion av fiskolja och fiskmjöl. Enligt Wiedswang köper företaget upp fiskavfall från olika fiskefabriker i El Aaiún och Dakhla. Sedan kokar de avfallet till näringsrik olja.

Källa: Norwatch

VILL DU VETA MER?

Arso, schweizisk webbsida, uppdateras kontinuerligt med information på engelska om Västsahara: www.arso.org

SPS (Sahara Press Service) rapporterar direkt och kontinuerligt från de västsahariska flyktinglägren. www.spsrasd.info

Tidskriften Västsahara och Föreningen Västsahara www.natverkstan.net/vastsahara

Solidaritetskommittén vid Jakobsbergs Folkhögskola: www.vastsahara.org

Blogg av Aron Lund www.saharalistan.blogspot.com

Nätverket för ett fritt Västsahara, ett fritt nätverk, baserat i Göteborg www.frittvestsahara.nu

Afrikagrupperna www.afrikagrupperna.se

Praktisk Solidaritet www.emmausbjorka.se

Kristna Freds www.krf.se/vastsahara.asp

Stiftelsen Global Kunskap www.vastsahara.se

Fish elsewhere www.fishelsewhere.org

Polisario Front, tel 08-315610

Kommittén för Västsaharas kvinnor, tel 08-305639

**Lästips
Beställ genom Västsahara vastsahara@brevet.nu**

Västsahara - Afrikas sista koloni, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2004, 70:- (sänkt pris)

Informationsfolder, 2005, gratis

Västsahara - avkolonisering med förhinder, Claes Olsson, Global Publications, 2002, 80:-

Globen nr 4 2004 (mellanstadiet), 30:-

Endgame in the Western Sahara - What future for Africas last colony? Toby Shelley, Zed books, 2004, ca 200:- inkl porto, beställ genom Mohammed.Umar@zedbooks.net

Pojken som levde med strutsar, Monica Zak, Opal, ungdomsbok, pocket, 2001

**Materialtips
Sahara Maraton, Fredrik och Johan Persson, DVD, 18 min. 2004, 150:-**

Västsahara är inte till salu! Fotoutställning av Kim Naylor, att hyra

Vykort, 2:-

Glöm inte att prenumerera!

**Privatpersoner 100:-
Organisationer 125:-
Stödprenumeration 125:-
Utlandsprenumeration 175:-
Pg 204003-8
4 nr/år**

**NY NORSK HEMSIDA OM VÄSTSAHARA:
www.vest-sahara.no**

FAKTA OM VÄSTSAHARA

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över länder som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseorganisationen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara.

Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar. Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. I maj 2006 undertecknade EU ett sensationellt fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade. Detta strider mot internationell lag.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

Foto: Marie Reinholdsson

Politik stoppar maten till flyktingarna

Matleveranserna till de västsahariska flyktingarna har stramats åt de senaste månaderna. Socker, mjöl och olja är några av de produkter som knappt finns i Röda halvmånens matlager. Förra årets skyfall gjorde att reservlagren nu gapar tomma.

– Det är ett mycket kritiskt läge just nu, säger Bouhobeiwi Yahya, på Västsahariska Röda Halvmånen.

Bland annat har World Food Programmes leveranser blivit försenade och vissa månader helt uteblivit.

– Den humanitära hjälpen har blivit en poli-

tisk fråga, det är otäckt att se, säger Bouhobeiwi Yahya.

Många av kvinnorna och barnen i flyktinglägren är undernärda och växer inte alltid normalt. Sjukdomarna har också ökat.

Välorganiserat och fortfarande i samma mängd kommer biståndet från organisationen Praktisk Solidaritet i Sverige. Tonfisken som de bidrar med är en viktig proteinkälla för flyktingarna.

– De gör ett fantastiskt jobb. Alltid i tid och alltid det antal som utlovats.

av Sylvia Dahlén, som besökte flyktinglägren i april.